

УДК 336.719

Заборовець Ю.О.*кандидат економічних наук,**доцент кафедри фінансів і банківської справи**Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*

СТРЕС-ТЕСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Стаття присвячена огляду методологій здійснення стрес-тестування як на рівні портфеля окремого банку, так і на рівні всієї фінансової системи. Розглядаються міжнародний досвід, поняття стрес-тестування, порядок проведення стрес-тестів в українських банках, основні види стрес-тестів, а також фактори ризику, які використовуються при їх проведенні в банківських установах. Запропоновано заходи щодо удосконалення механізму проведення стрес-тестування в банківських установах України.

Ключові слова: стрес-тестування, банківська система, фінансова стійкість, банківська установа, фінансова сфера, базельська угода, кризовий стан, фінансові ризики.

Заборовець Ю.А. СТРЕСС-ТЕСТ КАК ИНСТРУМЕНТ ДИАГНОСТИКИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ БАНКА

Статья посвящена обзору методологий осуществления стресс-тестирования как на уровне портфеля отдельного банка, так и на уровне всей финансовой системы. Рассматриваются международный опыт, понятие стресс-тестирования, порядок проведения стресс-тестов в украинских банках, основные виды стресс-тестов, а также факторы риска, которые используются при их проведении в банковских учреждениях. Предложены меры по усовершенствованию механизма проведения стресс-тестирования в банковских учреждениях Украины.

Ключевые слова: стресс-тестирование, банковская система, финансовая устойчивость, банковское учреждение, финансовая сфера, Базельское соглашение, кризисное состояние, финансовые риски.

Zaborovets J.A. STRESS TEST AS A DIAGNOSTIC TOOL FINANCIAL STABILITY OF BANKS

Article reviews the methodologies for stress testing at both the portfolio of an individual bank, and at the level of the all financial system. Considered international experience, the concept of stress tests in Ukrainian banks, the main types of stress tests, as well as risk factors, which are used for stress testing in banks. Some measures to improve the mechanism of stress testing in banks of Ukraine.

Keywords: stress tests, banking system, financial stability, banks, Basel, crisis, financial risks.

Постановка проблеми. Останніми роками у більшості розвинутих країн світу поширюється практика аналізу фінансової стійкості банківської системи, адже діяльність фінансово-кредитних установ на міжнародному рівні протягом останніх десятиліть характеризується значними ускладненнями. Відповідно, зростаюча невизначеність супроводжується впровадженням інновацій у методах оцінки та моніторингу, схильності до різних видів ризику в процесі аналізу фінансової стійкості та запровадження інструментів тестової діагностики установ фінансового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інструментарію стрес-тестування для оцінки фінансової стійкості банківських установ, методологій, що застосовують на практиці як за кордоном, так і на теренах України, присвячені численні роботи Ф. Банна, В. Блашке, Г. Карчевої, П. Ковальова, А. Кузнецової, І. Лиса, Р. Лисенка, В. Міщенко, Р. Лисенка, О. Лук'янець, І. Пашковської, Є. Самойлова, С. Наumenкової, І. Пашковської, Б. Самородової, О. Сенченко, Є. Степаненка, Ю. Ребрик, О. Тридіда.

Постановка завдання. У фінансовій сфері, а особливо в українському банківському секторі існує ряд невизначеностей, які обмежують можливість адекватно застосувати стрес-тестування як інструмент фінансової стійкості банківської установи. Тому важливо, ґрунтуючись на всебічному аналізі, підібрати найбільш відповідні до функціонування економічної системи технічні параметри системного стрес-тесту, найважливішим серед яких є визначення універсального методу його проведення.

Виклад основного матеріалу. Фінансово-економічна криза 2008-2009 років та її відлуння в 2010-2011 роках у вигляді кризи суверенних боргів в ЄС, кризи американської економіки, політико-економічні потрясіння 2013-2014 рр. в Україні, які несприят-

ливо відбилися на фінансовому ринку та банківській системі держави та стали додатковим стимулом і рушійною силою активного розвитку інструментарію стрес-тестування – такі прояви нестійкості світової економіки та економіки держави підкреслюють важливість детального розуміння вразливості фінансового сектору. Реакцією на це є посилення роботи з розвитку аналітичного інструментарію аналізу фінансової стабільності Міжнародним валютним фондом спільно з регуляторами та фінансово-кредитними інститутами різних країн.

Так, у 1996 р. у Доповненнях до Базельської угоди про достатність капіталу по ринкових ризиках (що необхідно для покриття ризиків) величину капіталу було поставлено в залежність від наявності системи стрес-тестування, що також слугує ефективним стимулом поширення даного інструмента [14; 15].

На сьогоднішній день стрес-тестування стає все більш поширеним методом аналізу ризиків у фінансових організаціях, оскільки банківське регулювання рекомендує використання стрес-тестування при застосуванні банками внутрішніх рейтингів. Відповідно до Базельського комітету з банківського нагляду, «банки, що використовують модель внутрішніх рейтингів, повинні здійснювати ретельне стрес-тестування для оцінки достатності капіталу» [7; 8].

Єдиного визначення «стрес-тестування» в економічній літературі не існує. Стрес-тестування – це узагальнюючий термін, що поєднує групу методів оцінки впливу на фінансове становище організації несприятливих подій, обумовлених як «виняткові, але можливі» [1]. Метою проведення стрес-тестування є оцінка ризиків та визначення спроможності протистояти потрясінням на фінансовому ринку. За його допомогою визначаються особливо вразливі місця окремих сфер діяльності банків.

Згідно з Банком міжнародних розрахунків, «стрес-тестування – термін, що описує різні методи, які використовуються фінансовими інститутами для оцінки своєї вразливості по відношенню до виключних, але можливих подій» [3].

Міжнародний валютний фонд визначає стрес-тестування як «методи оцінки чутливості портфеля до суттєвих змін макроекономічних показників або до виключних, але можливих подій» [4]. Згідно з підходом МВФ, загальносистемним стрес-тестом вважають комплекс аналітичних інструментів, що застосовуються з метою визначення ключових ризиків фінансово-економічної системи шляхом отримання цифрової оцінки впливу надзвичайних, але цілком вірогідних, макро- та мікроекономічних шоків як на фінансову систему загалом, так і на окремі сектори та ринки. Отже, в результаті стрес-тестування можна отримати прогнозну інформацію про фінансові втрати від шоків впливів [3].

Банк Росії визначає стрес-тестування як «оцінка потенційного впливу на фінансовий стан кредитної організації низки заданих змін у факторах ризику, які відповідають виключним, але вірогідним подіям» [10].

Європейським центральним банком застосовуються три методи стрес-тестування, засновані на сценарному підході. Перший сценарій передбачає розрахунок достатності капіталу як співвідношення вартості акцій і резервів до загального обсягу активів у відповідності до встановленого планового значення, другий – моделювання ситуації економічного спаду, третій – розрахунок збитків від викуплення державних боргових зобов'язань в умовах «суверенного шоку». Основою такого аналізу є оцінка потенційних втрат за процентним, валютним та кредитним ризиками [12].

МВФ і Світовий банк реконструкції та розвитку пропонують методики «стрес-тестування», які залежать від методів оцінки ризиків і можуть розроблятися відповідно до ієрархії нижченаведених ймовірностей:

- аналіз ймовірно-невизначених подій;
- аналіз найбільш імовірних подій;
- аналіз помірно-несприятливих подій;
- аналіз надзвичайних подій «виняткових, але можливих» [9, 12].

Європейський комітет органів банківського нагляду ЕВА, пояснюючи поняття стрес-тесту, акцентує увагу на тому, що стрес-тестування працює, як оцінка впливу змін відповідних змінних на активи і пасиви банку, які, в свою чергу, впливають на стан капіталу [6]. Базельський комітет з банківського нагляду, правила Базеля III якого формують основу для глобального банківського регулювання, орієнтований на основний капітал першого порядку (core tier 1 capital – СТ1), який по суті складається тільки з акцій і нерозподіленого прибутку. При проведенні ЕВА у 2011 році стрес-тестування 90 найбільших європейських банків за цільовий показник було обрано саме коефіцієнт основного капіталу першого порядку – core tier 1 capital ratio, який відображає здатність банку протистояти кризі. Узагальнюючи європейський досвід, можна виділити чотири базові методи проведення стрес-тестування:

- метод еластичностей;
- метод оцінки втрат;
- сценарний метод;
- індексний метод.

Слід зазначити, що у різних країнах можна спостерігати досить значні відмінності не лише у під-

ходах до застосування результатів стрес-тестів, а й у методиках його побудови і проведення. Що стосується України, то стрес-тестуванню як інструменту оцінки банківських ризиків і фінансової стійкості приділяється значна увага. Це відбувається не тільки в практичній роботі банків при побудові та вдосконаленні ними систем управління ризиками і підвищенні рівня фінансової стійкості, а й у нормативних документах Національного банку України та його діяльності як органу банківського нагляду, зокрема у Постанові НБУ від 06.08.2009 № 460 «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України», розроблений відповідно до Законів України «Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк України» та основних принципів ефективного банківського нагляду, що підготовлені Базельським комітетом з банківського нагляду.

Згідно з даним положенням, стрес-тестування – це метод кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, яка наражає банк на ризик, та у визначенні шокової величини зміни зовнішнього фактора – валютного курсу, процентної ставки тощо [5].

Поєднання цих величин дає уявлення про те, яку суму збитків чи доходів отримає банк, якщо події розвиватимуться за закладеними припущеннями. Національний банк України рекомендує застосовувати стрес-тестування для оцінки ризику ліквідності, валютного ризику та ризику зміни процентної ставки. Однак в Україні немає загальновизнаних стандартів проведення стрес-тестування. Банківські установи повинні самостійно розробляти моделі для стрес-тестів.

Доцільність проведення стрес-тестування обумовлена наявними загрозами, на які наражаються банки в процесі своєї діяльності, потребою чіткої ідентифікації ризиків, установлення величини їх впливу та недопущення значних фінансових втрат.

Банківська установа може розробити власну процедуру проведення стрес-тестування та запровадити свої моделі для аналізу впливу різних факторів ризику на фінансовий результат з урахуванням індивідуальності ризикового портфеля та специфіки своєї діяльності.

За допомогою стрес-тестування банк може визначити розмір збитків у цілому та за окремими видами активів у разі виникнення екстремальних подій, а також свої потенційні можливості покривати ці збитки, оцінити стан власного капіталу та визначити якість власних методик щодо управління ризиками.

Основним завданням, за результатами стрес-тестування, є підготовка упереджувальних стратегічних і тактичних заходів, які дозволять врегулювати проблемні або напружені ситуації, що можуть виникнути в майбутньому, та послабити вплив різних ризиків на діяльність банків.

Ступінь впливу окремих ризиків залежить від багатьох факторів, які в тій чи іншій мірі обмежують або посилюють їх дію. Здійснення стрес-тестування потребує визначення основних факторів ризиків, які можуть впливати на діяльність та фінансовий стан банку.

Під час визначення основних факторів ризиків необхідно здійснювати аналіз структури банківських операцій як у цілому, так і за окремими складовими, і враховувати характер цих операцій та спеціалізацію банку. Перелік факторів ризиків, які використовуються в процесі стрес-тестування, залежить від зовнішнього середовища, у якому працює банк, та специфіки його діяльності.

Як базові фактори ризиків доцільно використовувати такі:

макроекономічні категорії:

- стабільність економічної ситуації (економічний спад, радикальна зміна вектора розвитку економіки, дефолти першокласних компаній-позичальників тощо);
- значні коливання курсу національної валюти відносно інших валют (інфляція, дефляція);
- відкритість (доступність) міжбанківського ринку;
- рівень політичної та геополітичної стабільності;
- стійкість фінансових ринків (у тому числі можливість протидіяти спекулятивним атакам);
- зміни процентних ставок (наприклад, LIBOR, облікової ставки тощо);
- можливість знецінення майна, що перебуває як забезпечення за кредитними операціями банків (зокрема, через падіння цін на ринку нерухомості, кризи окремих галузей економіки тощо);
- волатильність цін на енергоресурси.

Мікроекономічні категорії:

- можливість доступу банку до зовнішніх джерел підтримання ліквідності;
- конкурентна позиція банку (визначена за методикою SWOT-аналізу як узагальнена оцінка).

Щодо типів ризиків, які використовуються в стрес-тестах, варто зазначити, що банківські установи самостійно визначають перелік і типи ризиків, які для них найбільш актуальні. Під час визначення переліку типів ризиків слід враховувати те, що вони прямо або опосередковано будуть здійснювати вплив на всі напрямки діяльності банку.

Враховуючи світовий досвід щодо здійснення стрес-тестування та рекомендації, які викладені в «Основних принципах ефективного банківського нагляду», що розроблені Базельським комітетом з банківського нагляду, банкам доцільно здійснювати стрес-тестування за такими ризиками:

- кредитний ризик;
- ризик ліквідності;
- ринковий ризик (валютний ризик, ризик зміни процентної ставки);
- операційний ризик.

Методи проведення стрес-тестування банківських установ мають включати кількісні та якісні складові аналізу.

Кількісний аналіз спрямований на ідентифікацію можливих сценаріїв розвитку подій. Він визначає масштаби можливих змін ринкової кон'юнктури та коливань основних її компонентів, що впливають на результат діяльності банку та рівень його економічної безпеки.

За допомогою якісного аналізу оцінюється спроможність капіталу банку покривати можливі збитки та визначається комплекс заходів для зниження рівня ризику, мінімізації можливих втрат і збереження та захисту капіталу.

Поширенішими методами здійснення стрес-тестування серед вітчизняних банківських установ є сценарний аналіз і аналіз чутливості

Сценарій стрес-тестування – це модель можливого розвитку подій під впливом різних факторів ризику [1].

Сценарії стрес-тестування повинні охоплювати всі передумови, виникнення яких може завдати серйозних ударів по фінансовій стабільності банку [6].

У цьому випадку термін дії сценаріїв не обмежується, оскільки використання сценаріїв спрямовано на отримання конкретного результату здійснюваного

дослідження (встановлення розміру втрат, що може зазнати банк, або визначення адекватності регулятивного капіталу після застосування стрес-тесту).

Під час розроблення сценарію особливу увагу необхідно приділяти використанню факторів з максимально негативним впливом, що можуть призвести до подій, унаслідок виникнення яких банк може зазнати найбільших втрат та опрацювати варіанти найгіршого розвитку подій.

Ефективність сценарного аналізу залежить від професіоналізму та підготовки експертів. Експертні припущення та судження є неформалізованими, однак дуже вагомими складовими сценарію. У зв'язку з багатогранністю та складністю економічних процесів спеціалісти змушені оперувати загальними закономірностями та тенденціями з урахуванням історичних взаємозв'язків і спиратися на власні спостереження та досвід [6].

Рекомендується використовувати експертні та математичні підходи. За допомогою експертних підходів можна обирати попередній перелік факторів, а за допомогою математичних – статистично найважливіші.

У процесі обрання конкретного сценарію необхідно враховувати профіль і пріоритетні напрями діяльності банку.

Стрес-тестування може базуватися на історичних сценаріях з використанням варіантів подій, що мали місце у минулому, або на гіпотетичних сценаріях, з використанням варіантів подій, які не відбувалися, але теоретично можуть статися. Варто зазначити, що історичні сценарії не враховують усіх змін економічного середовища, які відбуваються з часом. За наявності певного ряду історичних даних можна розраховувати вірогідний діапазон можливих змін за допомогою методу математичної статистики. Якщо історичних даних немає, то ймовірність змін доцільно визначати гіпотетично.

З метою досягнення максимальної ефективності процесу стрес-тестування доцільно здійснювати за кількома альтернативними сценаріями розвитку подій. Під час проведення стрес-тестування з використанням як історичних, так і гіпотетичних сценаріїв доцільне застосування різних ступенів впливу факторів ризиків:

- помірною;
- середнього;
- значного.

Стрес-тестування кредитного портфеля за першим сценарієм передбачає оцінку впливу збільшення рівня нестандартних кредитів банку.

У цьому разі визначаються три варіанти (помірного, середнього та значного) можливого зростання розміру нестандартних кредитів на 5%, 10% та 20% загального обсягу нестандартних кредитів, які перейшли в категорію безнадійних і вимагають 100% формування резервів [6]. Зазначений вплив може враховуватися під час розрахунку показника адекватності регулятивного капіталу для кожного з варіантів.

За другим сценарієм ступінь впливу факторів ризику буде відображатися в негативному зрушенні в різних категоріях кредитних операцій і відповідному збільшенні резервів під кредитні операції. Під дією факторів ризику з різним ступенем впливу відбудеться зрушення в різних категоріях на 10%, 15% та 20% [1].

Для варіанта з помірним ступенем впливу 10% від суми наданих кредитів категорії «стандартні» будуть перекваліфіковані у категорію «під контролем»,

10% кредитів категорії «під контролем» перейдуть до категорії «субстандарні», 10% кредитів категорії «субстандарні» будуть віднесені до категорії «сумнівні», а 10% категорії «сумнівні» перейдуть до категорії «безнадійні».

Для варіантів із середнім та значним рівнями ступеня впливу ці перекваліфікації будуть становити відповідно 15% та 20%.

Зазначене вище впливає на розмір резервів, що формуються під можливі втрати за кредитними операціями, і також має враховуватися під час розрахунку показника адекватності регулятивного капіталу.

Третій сценарій може передбачати падіння вартості застави. У цьому разі за трьома варіантами це падіння може дорівнювати 10%, 30% та 50% вартості. Зазначене падіння також відображається на обсязі резервів та враховується під час розрахунку показника адекватності регулятивного капіталу.

Результати стрес-тестування дозволяють спеціалістам порівнювати вплив різних факторів ризику, визначити важливість різних видів сценаріїв та робити оцінку впливу різних чинників на діяльність банку.

Стрес-тести надають інформацію про зміни характеру факторів ризику та ступеня їх впливу протягом певного часу за умови їх регулярного проведення.

Аналіз результатів стрес-тестування є важливим не тільки з точки зору визначення запасу фінансової стійкості банку, а і з практичної можливості спостереження та контролю рівня ризиків, які наражають банк на небезпеку, та ідентифікації найбільш серйозних загроз.

Висновки щодо результатів стрес-тестування рекомендують готувати регулярно, вони мають включати:

- короткий огляд ситуації щодо загального рівня ризику діяльності банку;
- основні фактори ризику та припущення;
- результати стрес-тестування із зазначенням порушень установлених параметрів (показників та критеріїв);
- аналіз адекватності політики банку щодо управління та зменшення рівня ризику.

Світова практика передбачає проведення стрес-тестування щоквартально. Враховуючи те, що в сучасних умовах спостерігається швидке поширення кризових подій та прискорений розвиток екстремальних ситуацій, банкам рекомендується здійснювати оперативне стрес-тестування хоча б один раз в три місяці. Періодичність здійснення стрес-тестування має відповідати динаміці змін за окремими портфелями активів і зобов'язань.

Портфелі, за якими зміни відбуваються частіше, мають підлягати стрес-тестуванню інтенсивніше.

Враховуючи те, що система стрес-тестування залежить від зовнішніх і внутрішніх умов, які в свою чергу постійно змінюються, внутрішні процедури банку, що регламентують процес здійснення стрес-тестування повинні передбачати можливість систематичного коригування сценаріїв, удосконалення розроблених моделей, методів і алгоритмів розрахунку показників [9].

Систему стрес-тестування можна вважати ефективною, якщо вона:

- забезпечує можливість визначення найгіршого сценарію розвитку подій;
- установлює розмір можливих збитків у випадку реалізації найгіршого сценарію;
- виявляє вразливі та слабкі місця в системі захисту від ризиків;
- дає можливість керівництву оперативно втручатися у процеси, які загрожують банку, визначати,

організувати та впроваджувати комплекс необхідних заходів, спрямованих на зменшення впливу ризиків та уникнення фінансових втрат.

Стрес-тестування має цінність лише за умови практичного використання його результатів. Якщо результати стрес-тестування викликають занепокоєння, то ідентифікація ключових факторів ризику та загроз фінансовій і економічній безпеці дає банку змогу вжити необхідних заходів для зменшення рівня ризику, нейтралізації загроз та мінімізації можливих негативних наслідків.

Розроблення заходів протидії в разі переходу негативних явищ та екстремальних подій із гіпотетичних до тих, що реально сталися, – це ключовий і завершальний етап усього процесу стрес-тестування.

Розроблені заходи мають бути адекватнішими рівню загрози та розміру потенційних збитків для банку. Особливо це стосується тих напрямків діяльності банку, де здійснення контролю за рівнем ризиків звичайними заходами ускладнюється. Слід звернути увагу на те, що ефективність розроблених заходів залежить від чіткого визначення умов, за яких вони повинні застосовуватися.

Рекомендації з організації роботи із стрес-тестування повинні своєчасно доводитися до відома керівництва банку для вжиття відповідних заходів щодо зниження рівня ризику.

Для здійснення своїх функцій Національний банк України має право безкоштовно отримувати від банків інформацію щодо процедур, методик і результатів стрес-тестування з метою здійснення їх поглибленого аналізу та надання допомоги банкам щодо удосконалення наявних методів здійснення стрес-тестування, їх кращого розуміння та набуття досвіду з оцінки ризиків.

Під час здійснення банківського нагляду Національний банк України може застосовувати стрес-тестування банків з метою визначення рівня фінансової стабільності [13].

Проведення стрес-тестування разом з виконанням вимог чинного банківського законодавства дасть змогу банкам розробити систему заходів для підтримання належного рівня безпеки банківської діяльності та фінансової стабільності, забезпечити захист інтересів вкладників і кредиторів банків.

Стрес-тестування дозволяє оцінити адекватність процесів управління проблемними активами та визначити достатність резервів для відшкодування можливих втрат.

Незважаючи на з першого погляду надмірну деталізацію сучасних банківських технологій, представники українського банківського сектора не в повній мірі використовують «внутрішні» стрес-тести. При цьому очевидна доцільність комплексного підходу повинна сприяти формуванню єдиного підходу до управління різними ризиками, оскільки в кризовій ситуації одночасно реалізуються і взаємно підсилюються різномірні ризики: коливання валютних курсів і котирувань збігаються із кризою міжбанківського ринку, затримками платежів по корпоративних кредитах і масовому вилученні клієнтських ресурсів, що створює екстремальне навантаження на банківську систему.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, враховуючи вищезазначене, можна зробити висновки, що стрес-тестування є важливим інструментом аналізу ризиків окремого банку, а також всієї фінансової системи. Мета даного інструменту діагностики полягає в оцінці можливих збитків при тій чи іншій стресовій ситуації. Існують різні види і способи здійс-

снення стрес-тестування. Існує можливість використовувати одно факторні або багатофакторні, систематичні або несистематические сценарії. При цьому важливо визначити ті фактори ризику, які найбільшою мірою можуть вплинути на або на фінансову систему в цілому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андриевская И. К. Стресс-тестирование: обзор методологий / И. К. Андриевская // Управление в кредитной организации. – 2007. – № 3. – С. 99.
2. Банки мають надати НБУ аудит і стрес-тестування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics.unian.net/ukr/detail/31179>.
3. Банн Ф. Стресс-тестирование как метод оценки системных рисков / Ф. Банн // Банки: мировой опыт. – 2006. – № 1. – С. 33-35.
4. В зарубежной практике ликвидность измеряют на основе... [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.economika.info/info_likvidnost_kommercheskogo_banka.htm.
5. Постанова НБУ від 06.08.2009 № 460 «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України».
6. Ковалев П. П. Сценарный анализ. Структура метода / П. П. Ковалев // Управление финансовыми рисками. – 2007. – № 1. – С. 2-21.
7. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України, затверджені Постановою НБУ від 02.08.2004 № 361.
8. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України, затверджені постановою Правління НБУ № 460 від 06.06.09 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
9. Науменкова С. Стресс-тестування як інструмент діагностики фінансової стійкості банків / С. Науменкова, С. Міщенко // Вісник НБУ. – 2009. – № 9. – С. 13-23.
10. Пашковская И. В. Стресс-тестирование как метод обеспечения устойчивости банковской деятельности / И. В. Пашковская // Банковские услуги. – 2004. – № 4. – С. 4-26.
11. Результати стрес-тестів європейських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.prostobankir.com.ua.
12. Тавасиев А. М. Специальные антикризисные меры в механизмах банковского управления / А. М. Тавасиев // Банковское дело. – 2006. – № 4. – С. 13-20.
13. Basel Committee on Banking Supervision «International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards», 2004.
14. Consultative Paper «Credit Stress-Testing», Monetary Authority of Singapore, 2002.
15. «Stress testing by large financial institutions: current practice and aggregation issues», BIS, 2000.
16. «A survey of stress tests and current practice at major financial institutions», BIS, 2000.

УДК 657.412.1

Зеленіна О.О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту*

Житомирського державного технологічного університету

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ФОРМУВАННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ: МЕТОДИКА ЗДІЙСНЕННЯ

Стаття присвячена обґрунтуванню необхідності та удосконаленню методики обліково-аналітичного забезпечення формування позикового капіталу підприємства. Розроблено форми документів, що забезпечують формування обліково-аналітичної інформації. Розроблено комплексну модель формування та використання позикового капіталу підприємств, що сприятиме розвитку забезпечення управління елементами позикового капіталу.

Ключові слова: позиковий капітал, бухгалтерський облік позикового капіталу, елементи позикового капіталу, аналіз позикового капіталу, фінансова стійкість.

Зеленина Е.А. УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ЗАЕМНОГО КАПИТАЛА: МЕТОДИКА ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ

Статья посвящена обоснованию необходимости и усовершенствованию методики учетно-аналитического обеспечения формирования заемного капитала предприятия. Разработаны формы документов, обеспечивающих формирование учетно-аналитической информации о формировании заемного капитала. Разработана комплексная модель формирования и использования заемного капитала предприятий, что будет способствовать развитию обеспечения управления элементами заемного капитала.

Ключевые слова: заемный капитал, бухгалтерский учет заемного капитала, элементы заемного капитала, анализ заемного капитала, финансовая устойчивость.

Zelenina O.O. ACCOUNTING RESEARCH RATIONALE FOR LOAN CAPITAL FORMATION: METHOD OF IMPLEMENTATION

Article is devoted to justifying the need and improve the methods of accounting and analytical support for the formation of the borrowed capital of the enterprise. Developed forms of documents, ensuring the formation of accounting and analytical information about the formation of borrowed capital. A comprehensive model for the formation and use of borrowed capital companies that will promote security control elements borrowed capital.

Keywords: debt finance, accounting, loan capital, debt capital elements, analysis of loan capital, financial stability.

Постановка проблеми. Вибір та оптимізація структури джерел формування активів є одним із важливих завдань поточного та стратегічного управ-

ління підприємством в умовах нестабільного розвитку економіки. За даними звіту Всесвітнього економічного форуму в Давосі «Про глобальну конкурентоспроможність 2012-2013»¹ 1 Звіт про конкурентоспроможність України 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

¹ Звіт про конкурентоспроможність України 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=120095>